

Il Cinema Ritrovato 2007.

Bologna, Italija, 30. lipnja – 7. srpnja 2007.

Festival novootkrivenih i restauriranih filmova *Il Cinema Ritrovato*, održan je u organizaciji Mostra Internazionale del Cinema Libero i Cineteca del Comune di Bologna, od 30. lipnja do 7. srpnja 2007. u Bologni.

Po 21. puta otvorila su se vrata kinodvorana u kojima su nas dočekali nepoznati, malo poznati, ponovo pronađeni i restaurirani filmovi sa svih strana svijeta, na čijem spašavanju su sudjelovali neki od najvećih stručnjaka u restauraciji filmskoga gradiva danas.

Pogled na ta ostvarenja, osim čistog filmskog užitka, bio je i dobra baza za razgovore i analize o stanju filmske restauracije danas, o njenoj budućnosti, mogućnostima i zamkama koje se nalaze pred tom važnom i specifičnom djelatnošću.

Ovogodišnji festival prikazao je nekoliko impresivnih kolekcija i retrospektiva koje su se kretale od različitih tematskih cjelina, preko žanrova do autorskih pregleda.

Posebno bi trebalo istaknuti program takozvanih filmova širokog formata, koji je bio prikazan u Cinema Arlechino, koje zahvaljujući svojoj očuvanoj starosti još uvijek može prikazivati filmove u Cinemascope tehnici u njihovom izvornom obliku.

A sada malo o programu. Lista restauriranih filmova i ove godine je bila iznimna, tako da su se tu našla velika imena nijemog filma kao što su Erns Lubitsch s *Als Ich Tot War* (1916.), Erich Von Stroheim, *Blind Husbands* (1919.), Cecile De Mille, *Dynamite* (1929.), Mauritz Stiller, *Madame de Thèbes* (1915.). Ništa manje uzbudljiv nije bio ni nacionalni program nijemog filma u kojem smo vidjeli filmove iz Njemačke, *Schatten der Welstadt*, Willi Wolff (1925.), iz Poljske *Mocny czlowiek*, Henryk Szaro (1929.) te švedski film *The Spring of Life*, Paul Garbagni (1912.), u kojem se kao glumci pojavljuju poznati filmski režiseri Victor Sjöström, Mauritz Stiller i Georg af Klercker.

Od talijanskih filmova prikazani su *L'Odissea*, Bertolini-Padovan (1911.), *Manciate imperatore*, Guido Brignone (1924.) te program filmova iz 1907. godine kojim se po prti put označava stogodišnja povijest filma.

Program restauriranih zvučnih filmova pružio nam je doživljaj nekih ključnih dijela filmske umjetnosti na način koji nije bio moguć od njihovog nastanka. *Dr. Strangelove*, Stanley Kubrick (1964.), *Anatomy of a Murder*, Otto Preminger (1959.) i vjerojatno najvažniji film iz opusa Johna Cassavetes, *Faces* (1966.) ponovo su zaigrali na srebrnom platnu, u svoj svojoj veličini.

Posebno mjesto ove godine dobile su retrospektive Charlia Chaplina i Aste Nilsen.

Chaplin čiji se radovi restauriraju u Bologni, praktički je već dugo jedan od zaštitnih znakova festivala koji mu se ove godine odužio programom kojim je obilje-

ženo 30 godina od njegove smrti, a koji je u suradnji sa Cineteca di Bologna trajao punih 5 mjeseci.

Program je u sebi sadržavao veliku izložbu, sedam koncerata i kompletnu retrospektivu čija je kulminacija bila u samom tjednu festivala sa projekcijama filma *The Gold Rush* (1925.) pod otvorenim nebom na Piazza Maggiore, uz pratnju velikog Teatro Comunale Orchestra.

Retrospektiva Aste Nielsen bila je nastavak tradicije predstavljanja zvijezda nijemog filma koje je započelo 1997. godine, prvom retrospektivom Grete Garbo.

Asta Nielsen, često nazivana »Sarom Bernhard sjevera«, jedna je od prvih internacionalnih zvijezda filma, rodom iz Danske, a svoju je karijeru izgradila u Njemačkoj, podjednako uspješno igrajući u svim žanrovima, od tragičnih junakinja do komedije i farse.

Program retrospektive pružio nam je jedinstven uvid njenu karijeru odabranim filmovima od kojih posebno treba naglasiti restauriranu kopiju koloriranog filma *Zapatas Bande* (1914.) i restauriranu kopiju filma *Hamlet* (1921.).

Pored navedenih retrospektiva gledatelji su mogli vidjeti i programe posvećene Michaelu Curtizu, Sachi Gutriju, Raffaelu Matarazzu, westernu, melodrami između 1940.-1950.

U sklopu festivala, 5. srpnja organizirana je i Glavna skupština Europskog udruženja filmskih arhiva (ACE) u dvorani Cineteca del Comune di Bologna kojoj su prisustvovali predstavnici većine članica ACE.

Nakon uvodne riječi razmatrani su rezultati rada u proteklom razdoblju od 2006. do 2007. u kojem su održana četiri sastanka Izvršnog komiteta (Bologna, Thessaloniki, Berlin i Wiesbaden). Glavne teme tih sastanaka bile su uključivanje rada filmskih arhiva u projekt Europske digitalne biblioteke (European Digital Library – EUDL), pristup filmskome gradivu putem Interneta i Intraneta, pitanja autorskih prava nad filmskim djelima za koja nisu utvrđeni vlasnici (Orphan films) te pregovori sa producerskim udrugama o modelu ugovora za dobrovoljni depozit na području digitalnih medija. Osim toga pokrenuti su novi projekti od strane Europske komisije pod nazivom Digitalna biblioteka koji bi trebali povećati međusobnu operativnost između digitalnih zbirki komercijalnih i nekomercijalnih institucija poput Best Practice Network i Single Acces Point koji bi trebali omogućiti jednostavan pristup i istraživanje filmova te popratnog filmskoga gradiva kao što su plakati, fotografije, crteži i razni tekstualni dokumenti.

Poseban je naglasak stavljen na potrebu za specijaliziranim i stručnim kadrovima te obrazovanjem djelatnika filmskih arhiva, koji bi na taj način bili spremni na izazove koje im donosi kako razvoj digitalnih medija s jedne strane tako i zastara te nestajanje određenih medija s druge strane. Temeljna diskusija vodila se oko kompetencija i znanja potrebnih za uspješan rad u filmskim arhivima, pokrivenih već postojećim programima obrazovanja, a koja nažalost još uvijek nisu dovoljna. Jose Manuel Costa iz Portugalske kinoteke prezentirao je, kao jedno od mogućih rješenja, koncept europskog programa filmskih i audiovizualnih studija za postdiplomsku razinu na Sveučilištu u Lisabonu. Pored toga, održana je prezentacija rada Ljetne

škole za restauraciju filma 2007. u Bologni, koja je nastavak tradicije ljetnih škola promoviranih od strane FIAF-a sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

U ovogodišnjem programu koji je trajao četiri tjedna, sudjelovalo je tridesetak polaznika, uglavnom arhivista i restauratora iz desetak zemalja.

Il Cinema Ritrovato 2007. još jednom se potvrdio kao iznimno mjesto za sve ljubitelje i istraživače filmske umjetnosti, a Cineteca del Comune di Bologna kao ozbiljna institucija spremna na sve izazove u organizaciji i prezentaciji jednog specifičnog programa kao što je festival novootkrivenog i restauriranog filma.

Mladen Burić